

presojajo vse gospodarstvo iz vidika prirode in smatrajo zato samo zemljo kot resnično produktiven element; angleška šola z Adamom Smithom na čelu propaguje najskrajnejši gospodarski liberalizem, ki se odtrga ravnotako od človeka kakor od prirode in pozna en sam namen: bogastvo.

Iz teh osnovnih pojmov in različnih si načel, ki vodijo posameznike, so se razvili posebni sistemi in struje, sedaj večkrat tudi smeri nazvani. V formalnem oziru govorimo o sistemu te znanosti tedaj, kakor pri vsaki vedi, ko se je odtrgala od drugih znanosti ter svojo snov svojemu bistvu primerno logično razdelila in uvrstila. O sistemih narodnogospodarske vede bomo govorili dotlej, dokler se ji ne posreči odgovoriti na svoje probleme na način, ki je brezdvomen in se ga ne da tolmačiti v vse polno zmisli. Dokler ni dobila medicina svojega sedanega prirodnoznanstvenega značaja, je poznala aleopatični in homeopatični sistem, iz starih časov počenši imamo filozofičnih sistemov do danes vse polno.

Posebno v literarni zgodovini narodnega gospodarstva se imamo neprestano pečati o najrazličnejših načelih in naziranjih, ki vodijo posamezne teoretike pri reševanju onih problemov, ki se pojavljajo vsak dan v večjem številu v gospodarskem življenju človeka.

Ta razlika nam pade v oči, ako le samo pogledamo, kaj si sploh ta ali oni teoretik misli pod narodnim gospodarstvom.

Adam Smith odgovarja na to vprašanje v četrtem delu svoje znamenite knjige, ki ji bo namenjen eden prihodnjih esejev, pod naslovom: Of systems of Political Economy: Politiška ekonomija pozna iz vidika državnika ali zakonodajalca dve različni nalogi: kako producirati dovolj dohodkov in imetja za ljudstvo ali točneje, kako jih napraviti sposobne, da se oskrbe s takimi sredstvi in kako priskrbeti državi toliko dohodkov, da zadostujejo za javne zahteve.

(Konec tega članka prihodnjik.)

Bratoma dr. Gustavu in dr. Benjaminu Ipavicu, slav-nima slovenskima sklada-teljema spomenik!

(Klic slovenskemu narodu!)

Ko slišiš glasiti se tvojega naroda najboljša imena, se glasita tudi imeni dr. Gustav Ipavice (* 15. avgusta 1831, † 21. avgusta 1908) in dr. Benjamin Ipavice (* 24. decembra 1829, † 20. decembra 1908). Zibelka je obema tekla v Št. Jurju ob juž. žel., umrla sta hitro zaporedoma, prvi v Št. Jurju, drugi v Gradcu. Bila sta velezasluzna moža. Oba zdravnika, ljubljena od svojih bolnikov, sta izvrševala čez 50 let zvesto svoj poklic; Benjamin mnogo let brezplačno kot primarij otroške bolnišnice v Gradcu, Gustav je bil 35 let župan in častni župan v Št. Jurju ob juž. žel., častni občan mnogih slovenskih občin ter ima tudi trajne zasluge v kmetijskih panogah.

Bila sta častna člana mnogih slovenskih domačih in tujih društev, in sam cesar ju je odlikoval. Ob njiju smrti so pisali celo nemški časniki v obsežnih člankih tako, kakor se piše le o velikih možeh — polno priznanja, hvale in občudovanja. Hvaležnost za tako delovanje bi opravičil samonasebi spomenik, in vendar vse te zasluge izginejo proti temu, kar sta bila imenovana Slovincem kot narodna skladatelja.

Kdor ju je poznal osebno, je opazoval njiju ljubeznivo vedenje, primerno duševnemu položaju vsakogar, s katerim sta občevala. Njiju značaj v bistvu vesel, se je prilagodil vsakemu položaju, vsaki starosti in vsaki struji. Take so tudi njiju skladbe. Prilagodijo se vsakršnemu srčnemu občutku.

Te pesmi ti budijo slehni dan dušo k oni plemenitosti, ki sta jo vlivala iz svojega globoko čutečega srca brata Ipavice v svoje pesmi: ljubezen, prijateljstvo, čut za pravico in narodni ponos odmeva iz njih. — Pesem učinkujoča tako, je utrinek onega večnega solnca, ki ogreva srca in ki se imenuje umetnost!

Cela vrsta najkrasnejših melodij je bila ustvarjena tako, da zadene vsaka pravo srčno struno. Tako je uglasbil Gustav pesmi „Mrak“, „Kje so moje rožice“, „Oblačku“, „Mrzli veter“, „Tam za goro“, „Sredi vasi“, „Savska“, „Zvečer“, „Jutri“, „Pod lipo“, „Perice“, „Planinska roža“, „Danici“ in nebroj drugih — „ble-

steča verižica muzikalnih biserov“. — Kako priljubljene so njegove pesmi, la en zgled: Ko so dobili pevci „Glasbene Matice“ v Ljubljani vabilo neke trdke peti v gramofon najlepše slovenske pesmi, so jih peli pevci 15, ne da bi znali za skladatelja. In ko so se zahtevala imena dotičnih skladateljev, se je pokazalo, da je bilo od teh 15 pesmi 11 Gustav Ipavicevih.

Benjamin pa se je pospel v enem oziru še višje. Ovažujoč pomen pesmi za kulturni ugled vsakega naroda, ni ostal zgolj pri mali obliki takozvane „narodne pesmi“, temveč je podaril Slovincem skladbe večjega obsega, kakor „Kdo je mar“, opereto „Tičnik“ in opero „Teharskih plemiči“, ki je bila prva slovenska opera — a tudi te v popolnoma narodnem duhu. V „Teharskih plemičih“ kaže vrlino naših rojakov preteklih dni, ki so si zaradi svoje hrabrosti izvojevali plemstvo. V izvolitvi tega predmeta za svojo opero se vidi ljubezen do njegovega roda, ki mu ni bila zaaj prevelika nobena žrtve.

Zatorej se ni čuditi, da so uspele bratov Ipavicev melodije takrat najlepše, kadar so operale domovino. „Bodi zdrava domovina, mili moj slovenski kraj“, poje Benjamin, in „Slovenski deželi enake ne vem“, poje Gustav.

Domovini služiti s politiko pa jima ni bilo dano. Njiju miroljubni značaj jima tega ni dopustil. In vendar sta na političnem polju dosegla več, nego marsikateri nadarjen politik. Pred nekolikimi desetletji je vladala še neka napetost med Hrvati in Slovenci, ki je sedaj izginila in napravila prostor najpresrečnejšim odnosom. In da se je to doseglo, k temu sta pripomogla nemalo tudi brata Ipavice, ne morebiti s političskimi čini, temveč s svojimi pesmimi. Ipaviceve pesmi pojejo na Hrvaškem ravno tako pogosto kot na Slovenskem. Ipavicevo pesem slišiš slehni dan v zadnjem gorskem kotičku in na blestelih mestnih koncertih na Hrvaškem nič manj pogosto kot na Slovenskem. Tudi pri drugih slovanskih narodih sta Ipavice ljubljena domačina. In pesem „Slovenec sem“, ki jo je uglasbil Gustav, poje sedaj že vsa slovanska plemena na pamet in je ta pesem tolmač drugim slovanskim narodom kako čuti Slovenec: dobi hlapčevanja je konec — „s ponosom reči smem, Slovenec sem“.

Na tej pesmi, ki je postala nova slovenska himna, se navdušujejo tudi ostala slovanska plemena. Samo ta pesem bi zaslužila spomenik!

Okolo 50 let sta brata Ipavice prepevala Slovincem nove pesmi, ki so vsakemu Slovincu srčni zaklad.

Te pesmi so seme, iz katerih je vzklilo lorvorjevo listje, ki z njim venča Slovenec svoje mojstre pevce. Vidni znak v to pa bodi s p o m e n i k !

Iz najrazličnejših krajev naše ožje in daljne domovine se sliši klic: „Stavimo bratoma Ipavice spomenik!“ „Glasbena Matica“ v Ljubljani, „Šentjurski komite ad hoc“, nebroj slovenskih društev in bratje onkraj Sotle — vsi kličejo: I p a v i c e m a s p o m e n i k !

Stal bo v Št. Jurju pred novo šolo, učencem vsak hip na ogled, vsakemu domačinu v bodrilo in ponos ter tujcu v spoštovanje; stal bo za Št. Jurij in za celo slovensko ozemlje; stal bo, sedaj in vedno glasno kliče: „Tako slavi slovenski narod svoje velike može!“

V to naj prispeva vsa naša domovina, društva naj prirejajo večere itd. in darove bo izkazal „Komite ad hoc“ v domačih časnikih.

Za Hrvate:

Milan Krošič, Janko Barle, predjednik saveza hrv. pjev. prebendar prvostolne cerkve društva v Zagrebu. v Zagrebu.

Za Čehe:

Oscar Netbal, koncertni ravnatelj dunajskih glasbenih umetnikov.

Za Slovence:

Matej Hubad, Prof. Anton Štritof, koncertni vodja „Glasbene Matice“ v Ljubljani, predsednik „Glasbene Matice“ v Ljubljani. Dr. Vlad. Ravnihar, Dr. Gojmir Krek, predsednik „Zveze slov. urednik „Novih akordov“ pevskih društev“.

Za krajevni odbor v Št. Jurju ob juž. žel.:

Franjo Kartin, Janko Artman, t. č. predsednik ad hoc. t. č. blagajnik ad hoc. Anton Sivka, Jos. Drofenik, t. č. podpredsednik ad hoc. t. č. tajnik ad hoc. Dr. Josip Povalec, Dr. Jos. Ipavice, Dr. Anton Schwab, t. č. odborniki ad hoc.

Iz naše organizacije.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za celjski okraj je imelo svoj občni zbor 6. dne januarja t. l. v Celju ob številni udeležbi. Kot gost je bil navzoč tov. Kurbus iz Slivnice pri Š. Jurju ob j. ž., svojo odsotnost so pa opravičili ga. Pristovškova, ga. Brinarjeva in tovariša Stukelj in Petriček.

V svojem vznesenem pozdravnem nagovoru je tovariš predsednik Ludovik Černej izrazil željo, naj bi se nade, ki smo jih gojili v minulem društvenem letu, izpolnile v novem, bodril pa je tudi člane k živahnemu društvu delovanju, zakaj tako životarjenje v društvu ne sme trajati dalje.

Po prečitaniu in odobrenju zadnjega zapisnika je občni zbor sklenil, da se nabavi pri fotografu Rožunu čimprej slike za skioptik. Na predlog tov. Brinarja se sklene, da društvo prispeva za dva iztisa „Učit. Tovarisa“ za njega razširjenje med slovenskimi učiteljskimi. Zaradi zborovališča se je živahno razpravljalo, končno pa so navzoči člani sklenili, da se pri vsakokratnem zborovanju določi, kje in kdaj zbiramo, odbor pa že naj poprej pozve za primerne prostore. Blagajničarka tovarišica Kosijeva je ob svojem vzornem knjigovodstvu izkazala 176-72 K prebitka. Računskim preglednikom se izvolijo: tovarišica Betka Supanekova in tovariša Šah in Hribernik. Društvenina ostane kakor doslej, tudi časopise bomo dobivali tiste kakor v minulem letu.

Iz letnega poročila tajnikovega zvemo sledeče:

V minulem letu jo bilo 6 zborovanj. Prva tri zborovanja so bila jako dobro obiskana, zadnja tri pa slabo. Na vseh teh zborovanjih je bilo skupno 281 članov navzočih, tako da pride povprečno na vsako zborovanje 30 članov; največ jih je bilo meseca februarja (42), najmanj pa meseca novembra (21). Društvo ni priredilo letos nobenega izleta, bilo pa je zastopano po društvenem predsedniku in tajniku na izletu „Učiteljskega društva za laški okraj“ v Rimskih Toplicah.

Število članov je od lani naraslo za pet, tako da danes šteje naše društvo 82 rednih, 8 pa podpornih članov.

Imamo tudi 2 častna člana, torej za enega več od lani. Društvo je namreč na predlog tov. Petrička podelilo vrlenu tovarišu Arminu Gradišniku za njegovo neumorno 12 letno delovanje kot društveni predsednik častno članstvo.

Pri društvenih sestankih so bila tudi predavanja. Gospa Tilka Brinarjeva je predavala „Nekaj iz življenja naših mladih“. Tov. Brinar je razpravjal o izpremembi pravil, ob kateri priliki nam je tudi na kratko podal zgodovino našega društva. Tov. predsednik se je v primernih besedah spominjal 40 letnice šolskega zakona. Tovariš Slanc nam je podal poročilo o glavnem zborovanju „Lehrerbundovem“ v Gradcu, tov. Brinar pa o „Zavezini“ skupščini v Mariboru. Prav zanimivo pa je bil potopis tov. Vrečarja „Izlet v Pariz“.

Začetkom leta se je izprožila misel, iznova oživotvoriti društveni pevski zbor, a nebriznosti tovarišev pevecv in tovarišic pevk se imamo zahvaliti, da smo še danes brez njega.

To leto bo naše društvo že 40 let na braniku za učiteljske koristi. Treba bo, da društvo to redko obletnico obhaja čim najveličastneje.

Končno je v svojem lepem poročilu bodril tovariše h krepkemu in vztrajnemu delu tudi v bodoče. Naši zanamci naj vidijo, da smo storili svojo dolžnost v ukrepitev svojega stanovskega ugleda in za napredek našega naroda, ne manej se za napade od katerekoli strani. Ne bojimo se nikogar, ker vemo, da opravljamo kot ljubitelji resnice in napredka pošteno in odkrito delo. Vsak tovariš pa stopi na plan ter tiho, a vztrajno delaj — za boljšo bodočnost!

Potem se je vršila volitev društvenega odbora. Na občno obžalovanje dozdanih predsednik tov. Lud. Černej ni hotel več prevzeti tega častnega mesta, pa tudi nobenega odborniškega. Izvoljen je bil sledeči odbor: predsednik tov. Fr. Brinar, nadučitelj v Gotovljah, namestnik tov. Er. Slanc, nadučitelj v Petrovčah; tajnik tov. Rud. Wudler, učitelj v Grižah; blagajničarka tovarišica Kosijeva, učiteljica v Teharjih; pevovodja tov. Rajko Vrečar, učitelj v Zalcu; knjižničar tov. Žagar, učitelj v Celju; odbornika tov. Anton Petriček, nadučitelj v Zalcu, in tov. Josip Čulek, učitelj v Št. Juriju ob juž. žel. — Imena izvoljenih tovarišev nam jamčijo, da je društveni odbor v dobrih rokah in da bo zastavil vse svoje močice povzdigo društvenega delovanja in za ukrepitev velike učiteljske organizacije. — Prihodnje zborovanje bo 19. marca v Celju.

Ormoško učiteljsko društvo je imelo 13. januarja t. l. svoje glavno zborovanje v ormoški okoliški šoli. Vkljub skrajno slabemu vremenu se je zbralo za sklepčnost zborovanja zadostno število udov. Kot gost je bila navzoča tovarišica Jezovškova iz Velike Nedelje.

V svojem nagovoru in pozdravu se spomni društveni predsednik tovariš Josip Rajšp v toplih besedah umrlega odvetnika in načelnika okrajnega zastopa, dr. Ivana Omulca, ki je bil vnet in vpliven zagovornik učiteljstva in narodnega šolstva, kar je dejansko pokazal vsekdar in povsod, kjer se je nudila prilika, posebno pa pri sejah okrajnega in krajnega šol-

skega sveta, katerih korporacij je bil najuglednejši, dolgoleten in delaven član. V znak sožalja mu navzoči na predsednikov poziv zakličejo trikratni: slava mu!

Sklepom odbora se je dne 13. januarja 1910 predlagala tovariš Porekar, da se lansko leto upokojeni tovariš Ivan Košar, nadučitelj velikonedeljski, imenuje častnim članom, kar se enoglasno sprejme, ko še tovariš predsednik našteva zasluge Košarjeve za naše društveno kakor družabno življenje.

Tovariš Dom. Serajnik je referiral o Druzevičevih pesmaricah, ki jih je priporečal, a) ker imajo pesmi v njih muzikalno vrednost, b) so pesmi in vaje metodično urejene, c) so pesmi in otroškemu duhu, kakor tudi v tonovem obsegu šolobveznih otrok zložene.

O svojem delovanju kot zastopnik učiteljstva v okrajnem šolskem svetu je poročal tovariš Rajšp. Zborovalci so njegovo jasno poročilo vzeli z zadovoljstvom na znanje, ter mu izrekli zraven zahvale za njegov veliki trud popolno zaupanje.

Iz tajnikovega letnega poročila tovariša Rosine je posneti, da je imelo društvo 34 rednih, 3 izredne in 5 častnih, skupaj 42 udov. Od posameznih šol je bilo udov našega društva, in sicer iz: Bolfenka vsi 4, Huma vsi 3, Miklavža vseh 5, Ormož — okolice vseh 5, Runča 2, Središča 3, Svetinj vsi 3, Velike Nedelje 5, Tomaža 4; k tem je še pristeti 3 ude izven našega okraja in 5 častnih; izven društva je 9 tuokrajnih slovenskih učiteljskih oseb. Zborovanj je bilo 5, odborove seje 3. Vseh zborovanj so se udeležili 3 tovariši, nobenega 4 tovariši, oz. tovarišice. Pri zborovanjih je bilo 9 predavanj in daljših poročil.

Blagajnik, tovariš predsednik Rajšp, je izkazal 213-63 K dohodkov in 143-93 K izdatkov, torej 69-70 K prebitka. Na dolgu pa je še 13 udov 39 K udnine.

Za brezplačno pošiljanje „Učit. Tovarisa“ jugoslovanskim učiteljskim se dovoli 10 K in ravnotako mariborskim učiteljskim za razširjenje njihove knjižnice 10 K. Sklene se, naročiti skioptikon.

Volitev novega odbora. Predsednikom je bil izvoljen zopet tovariš Josip Rajšp, odbornikom pa tovariši: Anton Porekar, Ludovik Šijanec, Martin Šalamun, Jakob Preindl in Adolf Rosina.

Prihodnje zborovanje se vrši 3. marca t. l. v ormoški okoliški šoli; začetek ob 10. uri predpoldne.

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodonosno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani, registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca januarja K 20.559-18.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštnih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Uradne ure: Vsak četrtek od 1/2. — 1/3. popoldne in vsako soboto od 6.—7. zvečer.

Srednješolski vestnik.

Gospodarstvo na srednjih šolah.

Stališče naše srednješolske mladine ni lahko, ker se rekrutira pretežna večina tiste, ponajveč iz ubožnejših slojev. Zato nas tembolj boli, ko slišimo tako pogostokrat pritožbe od raznih strani, da pri srednješolskem gospodarstvu ni vse tako, kakor bi moralo biti.

Saj je malenkost, boste rekli, da mora vsak dijak prinesiti v šolo 4, 10, 20 h za razne pokvarjene stvari. Malenkost — pa zopet ne malenkost, ako naj prinese dijak-ubožec 10 h za stvar, ki se je niti dotaknil ni.

Tu vam je odpovedala kljuka pri ključavnicah. Profesor je bil tisti, ki je stopil v šolo pa mu je ostala kljuka v roki. Seveda — zob časa ne priznane ničesar, tedaj tudi kljuki ne — in človek bi mislil, da je čisto naravno, da da ravnateljstvo drugo napraviti, pa jo zaračuni koderkoli že.

Da, da — koderkoli že — pa najcenejše je vendar, da jo plačajo dijaki. Tedaj:

„Halo, pokvarili ste kljuko; tu je račun 4 K. Glejte, da imate jutri denar skupaj.“

No — in drugi dan so bile štiri krone tu, čeprav so trdili dijaki, da niso oni krivi in da je sploh manjkalo pri kljuki le malega žrebčička.

Pa se vam pokvari tamle nekega dne dvigalo, ki dviga premog in drva iz pritličja v drugo nadstropje. Dvigalo — za katero večina dijakov niti ne ve ne!

„Dečaki — jutri prinesite iz drugega nadstropja vsak po 8 h za dvigalo, ki ste ga pokvarili!“

In dvigalo je popravljeno in plačano — država pa obvarovana pregroznih izdatkov!

In zopet — utrjala se je lani vrv pri tabli — vrv navadna, konopnena. Taka reč ne more večno trpeti!

Pa ste od sile! Vrv ste odrgali! Pa da se to več ne zgodi, kupili bodete nove vrvi — obe seveda! In da jih

ne potrgate takoj, jih bomo napravili žičaste, železne!"

In zgodilo se je tako — državi pa je ostalo nekaj vinarjev več za napravo novih kamnov! — Čudno pa, da se je od tistih dveh železnih vrvi do letos izpremenila ena že v konopneno!

Tudi stajalo za dežnike je šlo narazen, treba tedaj popravila — ki je najbolj ceno: Dijaki ga naj plačajo — saj oni postavljajo dežnike vanje!

No — seveda — pa so plačali popravo dijaki.

Da naj dijaki plačujejo črnilo, se niti ne čudimo, saj se to zahteva celo na nekaterih ljudskih šolah. Toda to črnilo je najdražje, kar ga poznamo: Cena 120 K za vsakega učenca na leto pač ni malo. Računajte pa samo: 400—500 dijakov po 120 K — pa dobite vsoto, da se tudi vi začudite, da porabijo dijaki toliko črnila za 20—30 šolskih nalog. Da pišejo dijaki vse druge stvari le s svinčnikom, itak vsak ve.

"Pa je to gotovo tinta posebne vrste!" bodete ugovarjali.

Da, da — posebne vrste je na nekaterih šolah, take — da se le čudimo, da se gospodje profesorji ne upro, ko morajo popravljati naloge, pisane s tako slabo tinto.

Konec leta pride še en splošen račun: "Za razne stvari, ki ste jih med letom pokončali, prinesite še vsak 48 h, pa gotovo, ker drugače ne dobite šolskega izpričevala!"

Da, da — pa je prinesel 48 h celotisti, ki je prejel izpričalom kopotrojki!

Čudimo se, da je to mogoče v državi, kakor je — avstrijska!

Kaj bi se eno moglo pri skupičku za črnilo toliko pridobiti, da se izogne takim mučnim eksekucijam?

"Da, oni denar dobe vendar šolski sluge za oskrbovanje tintnikov!"

"A tako? Kaj nima država toliko, da plačuje svoje sluge po delu in vrednosti?"

Malenkostno — pa vendar stvari tako težke, da razburjajo nas starše, ko so otroci vedno nad nami za te važne malenkosti. Razburjamo se osobito zato, ker vidimo v tem še nekaj težjega:

Da morajo dijaki nositi v šolo vinarje za razne stvari, to verujemo, ker smo enako morali delati nekaj sami. A kdo nam pa jamči, da mora nesti naš otrok res 48 h in ne samo 20 h, da nas ni torej za 18 h opeharil?

"Ako pa imate tako pokvarjene otroke, potem pa — adi!" — pravite.

Ne tako! Pri najvestnejši vzgojnih more zabraniti, da pade otrok v greh — saj zaide v slabo družbo in — saj je človek!

In tako se otroka uradno zavaja k malenkostnim nerednostim, ki pa postanejo lahko velike!

Tedaj proč s temi eksekucijami! Država pač lahko žrtvuje toliko kron, da se renovira star izrabljen inventar, ne da bilo treba puščati kri našemu revnemu dijaštvu, ne da bi se mudajalo prilike, da postane nepošteno in ne da bi se vcepljal v mlada srca čutkri- vičnosti, ko mora plačevati dolg za nestorjene grehe.

Pa še eno stran gospodarstva moramo grajati! To grozno štedenje s kurjavo na nekaterih šolah. So nekatere šole, na katerih so se morali pozno v jeseni dijaki in profesorji mnogo dni tesno zavijati v svoje jesenske suknje, da so mogli sploh prestajati.

In zračenje! Neka šola je, na kateri je sluga okna enega razreda z žreblijem zabil, da niso mogli gojenci odpirati oken in sobe poljubno zračiti.

Naj se nam ne reče, da pavšalno sumničimo. Vsi slučajji, ki smo jih navedli, so le troha izobilice, ki se gode dan za dnem! V to so nam priče gospodje profesorji-razredniki sami, ki so obsojeni v tako in enako eksekviranje in je nam na pričo nebroj dijakov, ki pohajajo naše srednje šole in ki žele ob takih plačilnih nalogih vsi srednješolske uprave v zadnji kotiček Hadesa.

Nismo imeli s tem namena žaliti in napadati, imeli smo le namen, da pomagamo do izboljšanja neznosnih razmer.

Književnost in umetnost.

Živi človek po smrti dalje? — To knjigo je razglasil "Učit. Tovarš." v inzeratu zadnjih dveh števil. Ker se zanimam za spiritizem, sem jo takoj naročil, vesel, da dobi tudi Slovenci prvo knjigo take vsebine. Ali, kako sem debelo pogledal, ko dobim knjižico z nemškimi naslovom: "Unser Verkehr mit den jenseitigen Weltbewohnern, als Jos. Haydn, L. v. Beethoven, Fr. Liszt, H. Heine, Priestern, Selbstmördern u. m. a."

Herausgegeben und den hochgeehrten Herren Naturforschern, Psychologen zur weiteren Erforschung dieser merkwürdigen, unbekannten Naturkräfte und ihrer geheimnisvollen Erscheinungen ehrfurchtsvoll gewidmet von Thomas Kunstie, Volksschullehrer a. D. in Gonobitz. Preis 1 K, mit Postversendung 20 h mehr. NB. Wichtig für jedermann, besonders für Tonkünstler, Musiker, Priester und lebensüberdrüssige Mitmenschen."

Pričakoval sem vendar, da najdem v knjigi vsaj kratko razpravo o spiritizmu. Toda nič vsega tega. Le v "Predgovoru" omenja izdajatelj važnost spiritizma prav na kratko. Med drugim pravi:

"Schon der große Philosoph Immanuel Kant behauptete seiner Zeit, daß es künftighin noch bewiesen werden wird, daß der Geist des Menschen nach dem Abstreifen seiner irdischen Hülle, was wir fälschlich Tod nennen, fortlebt" und an seiner Vervollkommenung weiter arbeiten muß und daß er schon hier in einer verküpferten Gemeinschaft mit allen immateriellen Naturen der Geisterwelt steht."

Potem pa pravi nadalje pisatelj, da je tudi on imel vse za "humbug", a se je sam prepričal ob spiritističnem sejah, da umrli še živijo in da lahko z njimi občujemo. Sklene pa tako-le: Wenn die Menschheit diese Wahrheit voll erfaßt haben wird, dann wird das Reich Gottes auf Erden seinen feierlichen Triumph feiern. Es wird an Stelle des Hasses Liebe, an Stelle des Zornes Geduld und an Stelle des Neides Wohlwollen treten. Dieses wünscht mit diesem Büchlein zu erzielen der Herausgeber."

Nato sledi 26 protokolov spiritistiških sej. Zanimivo so vse, vendar jih bo umel le čitatelj, ki se je že prej poučil po kakem spiritistiškem delu, recimo po dr. Frieseja izborni knjigi "Stimmen aus dem Reich der Geister" ali pa po epohalnem delu Aksakovem: "Animismus und Spiritismus".

V "zaključni besedi" pravi pisatelj: "Aus diesen wahrheitsgetreu niedergelegten Protokollen geht deutlich hervor, daß der Mensch unsterblich ist und nach dem leiblichen Tode in den Sphären fortexistiert und an seiner Vervollkommenung weiter arbeitet."

Die Namen der anwesenden Zeugen (v omenjenih spir. sejah) stehén zur Verfügung. Kdor se zanima za 31 strani broječo knjižico, jo dobi v Konjicah pri g. tovarišu Kunstie.

Zvonček objavlja v 1. številu izbrano vsebino: 1. Materinske pesmi V. Vošnjak. Pesem. — 2. Strugar Pavel Pavlovič. Teodor Storm — Fr. Ločnikar. Povest. — 3. Zima. S. P. Pesem s podobami. — 4. Lažniva Danica. Mara Gregorčičeva. Igra. — 5. Dobra kupčija E. Gangl. Pesem s podobo. — 6. Danes meni — jutri tebi. Engelbert Gangl. Povest s podobo. — 7. Pozimi. J. P. Cvetan. Povest. — 8. Sonja. E. Gangl. Pesem s podobo. — 9. Pouk in zabava. Zastavica v podobah. — Jubilej Petroleja. — Zimsko zalivanje. — 37 milijonov božičnih darov. — Kotiček gospoda Doropoljskega. — V enajsto leto. — Najtopleje priporočamo!

Obrambni vestnik.

* **Skandal.** Pod tem naslovom smo priobčili v eni decembarski številki notico o kuharskem tečaju v hotelu "Tivoli". Hkrati smo vprašali, kdo je pravzaprav povzročil, da je prišla Nemka voditi tečaj. Danes pa vemo, da jo to zasluga restavraterja imenovanega hotela. Ko je dotična Nemka vodila nekje na Korškem sličen tečaj, jo je restavratelj takoj angažiral, rekoč: "K nam morate tudi priti, gospodična!" In ko mu je le-ta odvrnila, da so na Kranjskem tudi že za to izprašane učiteljice, ji je on odrezal: "Toda bolj jih ne od Vas". Čast in dika vrlému možu, ki ima tako dobro mnenje o slovenskih učiteljicah!

Učiteljski vestnik.

Učiteljskišnikom v pomislek.

Piše F. K.

II.

Ni dovolj poznati samo psihe posameznika, marveč tudi socialne celote in mase. Učitelj nima opraviti samo z enim učencem, temveč s celim razredom. Psihiški akti posameznika so v gotovih časih, pod gotovimi okolščinami po kvaliteti in kvantiteti popolnoma različni. V masi so misli čustva poedina vedno odvisna od psihiškega stremljenja slednje. Istotako pridejo tudi v organizirani socialni družbi skupne psihiške težnje v poštev. In ali ni razred učencev končno socialna skupina? V pomenu besede, kot se rabi v vsakdanjem življenju, ne, če pa pomislimo na stremljenje, skupno dušno napetost, končni smoter, moramo

*) Sim. Gregorčič pravi Bogu v svoji "Človeka nika":

Ko ilnato boš ječo strl, ne bom umrl!...

pritrđiti. Kdor pa hoče imeti uspeh, mora poleg razmotrenj duševnih dejstev, ki se pojavljajo v poedincu v normalnih razmerah, poznati tudi vsaj deloma socialno psihologijo. Zadanje se na učiteljsku niti ne omenja kakor ne bi eksistirala, dasiravno je ogromne pedagoške važnosti. Koliko pa se vzame na učiteljsku psihologije, ki ji je namen podati temeljna psihološka dejstva posameznika, in kakšna je snov po količinski in kakovosti, je znano vsakomur, ki se je bavil s predpisano knjigo "Allgemeine Erziehungslehre v. Dr. G. A. Lindner, zwölfte Auflage von Dr. Theodor Tupetz" je knjiga, ki naj poda temelj. V skromnosti se knjigi niti ni dalo naslova psihologije, kar pa je vendar nje glavni namen. Pa na to se niti ne pride, ko bi le snov bila nekoliko obširnejša in prirojena po rezultatih moderne empirijske, eksperimentalne psihologije. Namen knjige je, podati kandidatu osnovne psihološke pojme, na katerih naj bi bil zasnovan ves metodološki in hodegetički načrt. Nedostaki so veliki, in vsak, ki se je količaj intenzivneje bavil s tem potrebnim in interesantnim, čeprav le kot s šolskim predmetom, je spoznal, da knjiga ne poda najnujnejših razmotrenj vzročnih zapovrstnosti, psihičnih zakonitosti, še manj pojem o pomenu in sili človeškega mišljenja.

Drugo, kar sem že omenil, ne pride tako nujno v poštev, kot nedostatek, da ne da knjiga nikakih razmotrenj kavzalnih prehodov posameznih psiholoških tvor. Še manj pa jemlje ozir na psihične pojave, ki so v direktni zvezi s fiziološkimi; in vendar so psihična razmotrenja s fiziološkega stališča objekt modernim psihologom, a poleg tega velikega pedagoškega pomena. Vsega tega predpisana učna knjiga pogreša, dolžnost posameznika je, nadomestiti nedostatek potom samoisobrazbe. Tu ni odlašanja, brez vseh izgovorov na delo! V "Sammlung von Abhandlungen aus dem Gebiete der pädagogischen Psychologie und Physiologie" se nahaja mnogo prekrasnih del, ki bi prestudijana izpolnila vrzeli. Priporočljivo je, da bi se intenzivneje bavili s posameznimi deli avtorjev, ki so vse življenje posvetili študiju človeške psihe; n. pr. W. Wundt: Grundriss der Psychologie; Spencer: Prinzipien der Psychologie; Rehmke: Lehrbuch der allgemeinen Psychologie, Die Seele des Menschen.

(Dalej.)

Deželno slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani je priredilo dne 29. jan. svoj tretji sestanek s tovariši učiteljskišniki, pri katerem pa ni g. dr. Žerjav predaval o narodnem gospodarstvu — kakor smo to naznanili — temveč se je zaradi dlakocepstva ravnatelj Črnača moralna tema in predavatelj premeniti. Poročal je tov. Jelenec o šolsko-higienični razstavi v Londonu. Predavatelj je natančno izpolnil svojo nalogo in nam s tem pokazal, kako koristna so slična potovanja in koliko nudijo človeku z ozirom na razširjenje njegovega duševnega obzorja, če zna prav izrabiti vsako priliko in zna spoznavati življenje. Pri poročilu o razstavi sami se je marsikomu krčilo srce, zakaj vsi smo spoznali, kako veliko skrb in pozornost polagajo razna oblastva na dobro šolstvo drugod in kako malo v primeri se stori za to pri nas. Po sklepu poročevalca je povzel besedo tov. in deželni poslanec Gangl, ki je po kratkem posnetku nekaterih misli predgovornika prešel na prvotni določeni tema o narodnem gospodarstvu. Primerjal je najprej ta predmet s predmeti, ki se poučujejo na avstrijskih učiteljskih, in dokazal, da je narodno gospodarstvo za učitelja z ozirom na njegov delokrog in blagor narodov iste važnosti kakor z ozirom na njegovo strokovno delovanje — pedagogika, ker duševna emancipacija, za katero deluje v šoli, je neobhodni predpogoj gospodarske osamosvojitve. Prvi pogoj k smotru pa je zavest posameznika, da spozna smisel gospodarskega dela, brez katerega ni misliti na kako celokupnost osamosvojitve. In kdo naj vdahne smisel gospodarskega življenja v narod, če ne učitelj; a kako ga naj vdahne, če ga v premnogi slučajih niti sam nima, ga ni prejel tam, kjer se mu je podeljevalo vse dobro za narod — v šoli. (Že zdavnaj smo prišli do spoznanja, da če si hočemo česa pridobiti, s čemer bi povzdignili narod in njega socialni položaj tudi z izvenšolskim delovanjem, ne smemo tega pričakovati od šole, temveč si moramo sami to pridobiti s proučevanjem gospodarskih in socialnih vprašanj in spisov. V tem oziru bi opozarjal tov. učiteljskišnike na našo socialno revijo "Naši Zapiski". Opomba pisca!) Krasno je pa očrtal tov. poročevalce razvoj in gibanje, ki nastane v narodu kot posledica gospodarskega dela in osamosvojitve, namreč duševne osamosvojitve, katere posledica je samozavest, ki vzraste v narodu, in posledica te demokratizem, ki se nam prične označevati v enakosti posameznikov in stanov, da zna vsak posameznik ceniti svoje delo in njega pomen za celoto, da zna vsak stan ceniti svoje delo in njega pomen za celoto ter da se vsak posameznik zaveda, da je on uvažen in njegovo delo cenjeno od celote, ker je neobhodno potrebno za celoto — najsi bode še tako malenkostno in skromno. Tega posledica pa postane samobramba posameznika in stanov ter tako naroda, da se ne da zavajati in podvreči tem ali onim faktorjem. Višek vsemu pa postane narodna zavest, ki ji dajejo trdno podlago vsa prej našeta dejstva in do katerih pridemo le na ta način, da prodro vsa ta stremljenja v narod

in postanejo njega last. — Nato se oglasi k besedi tov. Likar, ki poudarja, da veljajo vsa ta načela in pot tudi za učiteljstvo, da je tudi njega smoter osamosvojitve v prid narodu, ki pa prodre in pride le na ta način do veljave, če se vsak posameznik zaveda svoje naloge in če pojmi sodobne toke svetovnih kulturnih gibanj. Prodira pa lahko smisel teh stremljenj v naših vrstah le na ta način, če ga širi vsak posameznik v sebi in pri drugih ter ne čaka, da ga zbujajo še-le drugi. — Temu delu resnosti je sledil zabavni del sestanka, in naši tovariši učiteljskišniki so nam pokazali, da naše učiteljske vestno čuva priznanje dobrih pevcev od drugih zavodov in se to goji sedaj še bolj in v veliko višji meri nego nekoč. Da ne bom hvalil gostilničarja, kaj se sicer jako v navadi pri naših poročevalcih o zborovanjih, naj mi čitatelji dovolijo omeniti, da smo imeli razen enega tovariša z dežele tudi nekaj naših cenjenih naprednih tovarišic v svoji sredi. Živele! — k.

Glasbeni vestnik.

Tečaj za pevovodje.

Slovenci smo pevski narod. Kamor človek gre, vedno sliši ubrane glasove, ki pojo lepe narodne pesmi. Umetne pesmi se tudi pojo, a tako, da človek res občuduje, kako je mogoče narediti iz lepe preproste pesmi tako moderno skladbo glede disonanc. Zapaziti je, da slovensko petje ni več tako na višku kakor nekoč. Kaj je vzrok? Učiteljstvo se je prej pečalo tudi z orgljanjem, ko je to opustilo, se niso učitelji brigali tudi za glasbo več tako kakor nekaj, zakaj vsakdo je rekel: "Kaj se hočem učiti, saj ne bom organist." In tako je manjkalo na deželi ljudi, ki bi vodili pevske zборе; če so jih pa vodili, so bili pa sami najbolj potrebni vodstva. Tako je slepec vodil slepega. Pri takih razmerah ni bilo mogoče dobiti uspehov. Ustanovili so sicer "Zvezo pevskih društev", a ta zveza je mrtvo rojeno dete, ki deluje samo na papirju.

Kaj je potrebno, da povzdignemo petje? Najprvo to, da se vzgojijo ljudje, ki bodo zmožni voditi pevske zборе in ki bodo stremili za višjim smotrom, kakor je lokalna zabava. Slovensko deželno uč. društvo je ustanovilo v ta namen glasbeni odsek, ki ima v prvi vrsti namen vzgojiti dobre pevovodje. V začetku januarja je prišel odgovor Gl. Matica na prošnjo, ki ji jo je poslal glasbeni odsek, da dovoljuje uporabo prostorov kjer naj se vrši za učiteljske tečaje za pevovodje, voditelje tečajev, koncertni vodja M. Hubad, je snov razdelil v tri dele: v teoretični, teoretično-praktični in praktični del. Teoretični del vsebuje teorijo, harmonijo (kot stranski predmet) in glavne pripomočke izobrazbe glasu (Stimmbildung), teoretično-praktični del pa pevsko šolo, vokalizacijo, deklamacijo in metodiko pouka. Praktični del ima poizkusne nastope po načelih, ki se mu vsade pri prej omenjenih predmetih. — Rednih obiskovalcev je okrog 20. Ker se je takoj v začetku opazilo, da so udeleženci tega tečaja resni ljudje, ki se ne strajajo suhoparnosti nekaterih predmetov, je pričakovati najlepših uspehov. Upajmo, da bo tekom 15 let stalo slovensko petje na višji stopnji kakor nekaj in sedaj.

Kranjske vesti.

—r— Vsi predlogi, ki jih je stavil v deželnem zboru poslanec dr. Novak glede izboljšanja našega gmojnega stanja, so padli s 24 proti 22 glasovi. Predlogi so bili: oženjeni učitelji dobe 35% drag. doklade, neoženjeni 25%, ki se šteje v penzijo; službena doba se na podlagi § 56. drž. šol. zakona zniža na 35 let; podpore obolelim učiteljem deli komisija, izvoljena od dež. učit. konference, vse to bi veljalo seveda za učitelje in učiteljice. Proti sta glasovala tudi oba učitelja-poslanca Jaklič in Ravnikar. Nekaj listov je pisalo, da je obveljal predlog glede 35 letne službene dobe. Videli smo stenografski zapisnik, ki trdi, da tudi ta predlog ni bil sprejet. To je žalostno, a resnično!

—r— Za "Narodno šolo" je zahteval posl. Gangl v proračunski debati 400 K podpore, ki jo je doslej redno prejemale od dežele. "Narodna šola" je strogo dobrodelno društvo, ki dobavlja ubožnim učencem vse dežele šolske potrebščine. Tudi ta predlog ni bil sprejet. Proti sta glasovala oba učitelja-poslanca Jaklič in Ravnikar. Brez komentarja!

Štajerske vesti.

—š— Divji lovec v Ptuj. V nedeljo, 13. dne februarja t. l., zvečer uprizore v Narodnem domu v Ptuj mariborski učiteljski pripravnik s sodelovanjem ptujskih diletant gledališko predstavo: F. S. Finžgar "Divji lovec", narodni igrokaz s petjem v 4 dejanjih; čisti dobiček je namenjen društvu "Učiteljski pripravnik v Mariboru"; med dejanji svira lastni orkester.

Istrske vesti.

—i— Iz Marezig nam pišejo: Dne 23. pret. m. smo imeli v Marezigah prelep roditeljski sestanek. Na sestanku je bilo pri-